

אימת נקרא רמאי, ואימת נקרא רשע

גמ' קידושין (נט).

רבין חסידא אזיל לקדושי ליה איתתא לבריה, קידשה לנפשיה. והתניא מה שעשה עשוי, אלא שנהג בו מנהג רמאות. לא יהבוה ניהליה. איבעי ליה לאודועי [פירש"י - להוציא עצמו מן מנהג רמאות]. סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש לה. רבה בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב, אמר זבנה ניהלי להאי ארעא, אזל זבנה לנפשיה. והתניא מה שעשה עשוי, אלא שנהג בו מנהג רמאות, באגא דאלימי הוה ליה, לרב נהגי ביה כבוד, לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד. איבעי ליה לאודועי, סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין לה.

רמב"ם (הל' אישות פ"ט הי"ז):

העושה שליח לקדש לו אשה והלך וקידשה לעצמו הרי זו מקודשת לשליח, ואסור לעשות כן, וכל העושה דבר זה וכיוצא בו בשאר דברי מקח וממכר נקרא רשע.

שלחן ערוך אב"ע (סי' ל"ה)

סעיף ט - העושה שליח לקדש לו אשה פלונית, והלך שליח וקדשה לעצמו, הרי זה מנהג רמאות [בית שמואל – ברמב"ם כתב דנקרא רשע] ומה שעשה עשוי, אם לא קדשה במעות המשלח.

שלחן ערוך חו"מ (סי' קפ"ג)

סעיף א - הנותן מעות לשלוחו לקנות לו סחורה ידועה, ולא לקחה, אין לו עליו אלא תרעומת. ואם ידוע שלקח (במעות המשלח), מוציא ממנו בעל כרחו.

סעיף ב - הנותן מעות לחבירו לקנות לו קרקע או מטלטלים, והניח מעות חבירו אצלו והלך וקנה לעצמו במעותיו, מה שעשה עשוי והרי הוא מכלל הרמאים. ואם היה יודע שזה המוכר אוהב אותו ומכבדו ומוכר לו ואינו מוכר למשלחו, הרי זה מותר לקנות לעצמו, והוא שיודיענו. ואם מפחד שמא יבא אחר ויקדמנו לקנות, הרי זה קונה לעצמו ואחר כך מודיעו. הגה: קנאה סתם במעותיו, יכול לומר אחר כך: לעצמי קניתי (ב"י בשם ר"ן פ"ב דקידושין). ודוקא בקרקע סתם, אבל בקרקע מיוחד הואיל והוא מנהג רמאות ודאי מעיקרא קנאה למשלח, ולא יוכל לחזור בו (ר"ן ספ"ב דקידושין). קנאה באי מדרכי הקנאה בלא מעות, זכה המשלח, ואפי' מכרם השליח אינו כלום (ב"י בשם תשובת הרשב"א).